

Deltidslandmænd som naturplejere:

”Vinderslev og Mausing Møllebæk græsningsselskab” - naturmonitoringer

Mange små engparceller samlet i et græsningsselskab

Engarealet ved Mausing Møllebæk udgøres af 22 ha og er ejet af 11 forskellige lodsejere. Det er ikke rationelt at drive så små arealer hver for sig. Derfor har flere af områderne også været uden drift. Der er behov for større enheder for at effektivisere driften. Dette er gjort ved etablering af et græsningsselskab, hvor en lokal ildsjæl har lejet engparcellerne af de respektive ejerne og lavet græsningsaftale med andre lokale dyreholdere. Således bliver alle engparcellerne afgræsset.

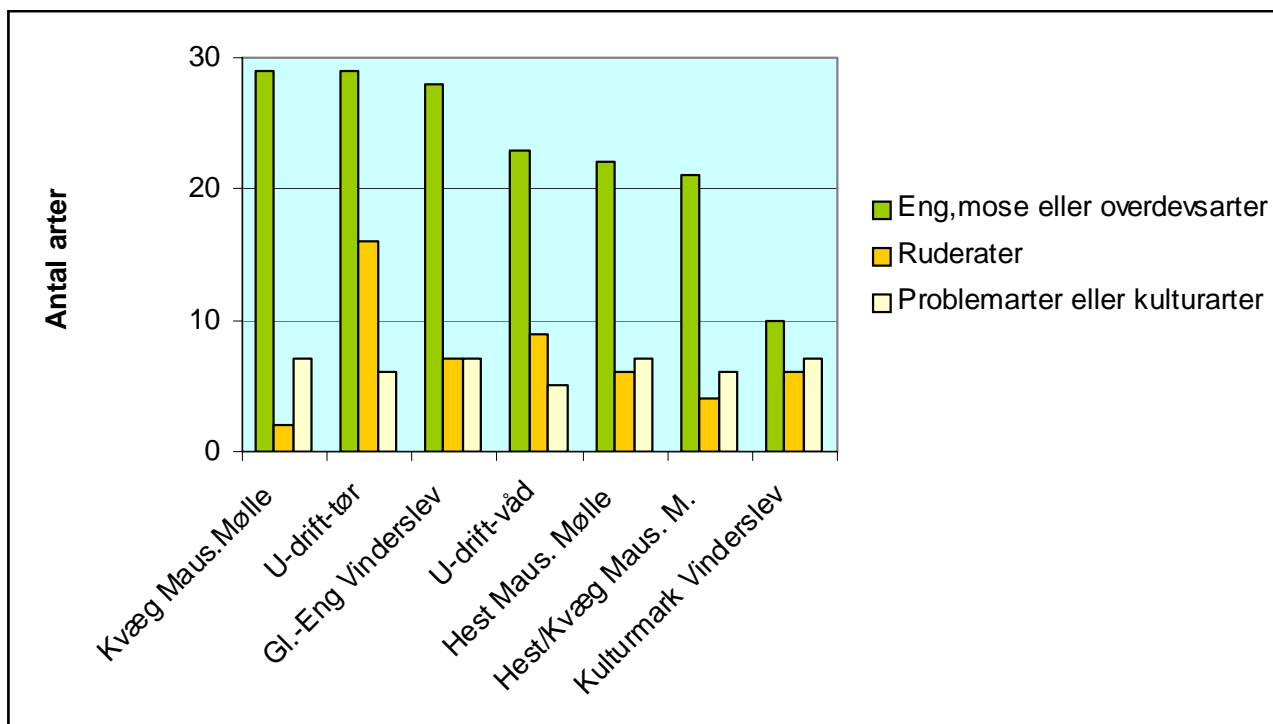
For at kunne følge med i, om naturen udvikler sig i den ønskede retning, blev der inden udsætning af dyr lavet registreringer i området. Dette faktablad indeholder resultater fra disse første registreringer i maj måned 2005.

Naturindholdet før der blev etableret et græsningsselskab

Området er blevet opdelt i tre hegnede folde: En til kvæg, en til heste og en fold, hvor kvæg og heste afgræsser skiftevis, mens en af de to øvrige folde holder græsningspause. Denne veksling med dyr og perioder hvor dyrene ikke græsser forventes at have en gunstig indvirkning på floraen. Græsningspauserne øger planternes muligheder for at blomstre. Det forbedrer bl.a. den rekreative oplevelse af engen.

Engkarse er let at finde om foråret, når den blomstrer. Den blomstrer meget fint i engene ved Mausing Møllebæk.

Antal plantearter på arealerne, der drives af græsningsselskabet. Planternes inddeling i grupper er beskrevet i teksten.

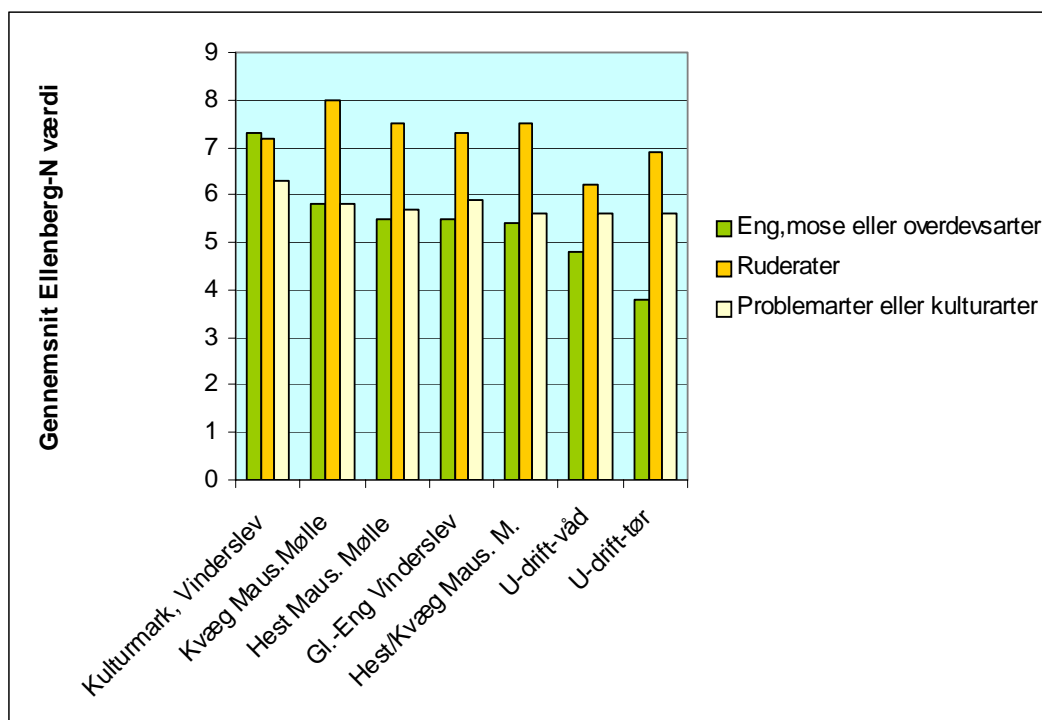
Afgræsning med kvæg og heste på engarealerne ved Vinderslev og Mausing Møllebæk har til formål at kombinere dyrenes sommergræsning med at genskabe betingelserne for de naturligt forekommende eng plantearter. For at se om det går i den rigtige retning, er det derfor vigtigt at følge med i vegetationens udvikling. Arterne på græsningsarealerne kan inddeles i tre grupper:

1. Eng, mose og overdrevsarter. Det er de arter, som plejen gerne skulle fremme.
2. Ruderat-arter. Det er arter, som hører hjemme på urolig bund, f.eks. i marker i omdrift. De trives ikke i en eng af høj naturkvalitet. Når de forekommer, signalerer de, at der højt næringsniveau eller urolig bund.
3. Problemarter og kulturarter.

Naturligt forekommende eng-, vådeng- og overdrevsarter er færrest på den relativt nyomlagte eng (kulturmark). Da arealerne ikke er lige store kan man ikke i detaljer sammenligne mellem arealerne. Det ses dog af figuren, at arealerne uden drift invaderes af ruderat-arter, dvs. arter, der ikke hører hjemme på naturtypen eng, vådeng og overdrev. Det at driften er ophørt betyder, at områderne er på vej mod en ny tilstand, nemlig tilgroning.

Nogle arter kan kaldes problemarter, fordi de ikke indeholder så meget næring til dyrene, og fordi de optager plads og hæmmer andre engarter i at etablere sig på området. Problemarterne mose-bunke, lyse-siv og skræppe-arter (butbladet skræppe og kruset skræppe) forekommer i alle felterne, men er ikke et problem alle steder. Skæpper er et problem, når de forekommer udbredt. Lyse-siv og mose-bunke er et problem, når der er så meget at de udgør en væsentlig del af biomassen og dominerer over større områder.

På engene ved Mausing Møllebæk forekommer mose-bunke og lyse-siv i flere områder i så store mængder, at de er et problem. Græsningsselskabet udfører demonstration af, hvordan en slåning hæmmer væksten af disse arter og øger græsninglysten hos dyrene. Efter slåning kommer der nye skud, som dyrene bedre kan afgræsse end de gamle tuer.

Plantearter forekommer ofte på arealer med forskellige produktionsniveauer. Derfor kan planterne på græsningsselskabets arealer fortælle om produktiviteten – det illustreres med en såkaldt Ellenberg-N-værdi. Jo højere Ellenberg-N jo højere produktionsniveau på arealet.

Plantearters Ellenberg-N-værdi er et udtryk for, om arternes foretrukne voksested har et lavt eller et højt næringsniveau. Ellenberg-N-værdien kan variere mellem 1 og 9. Arter, der har en værdi på 9 forekommer på meget næringsrige eller næringsbelastede voksesteder. De fleste naturligt forekommende engarter foretrækker voksesteder med lavt næringsniveau, dvs. har en lav Ellenberg-N-værdi. Efter en analyse af plantebestanden, kan man beregne områdets gennemsnitlige Ellenberg-N-værdi, som et udtryk for områdets næringsniveau.

Generelt har ruderat-arterne en højere værdi end de naturligt forekommende engplanter, og værdien er som regel også noget højere for problemarter/kulturarter. Problemartypen lyse-siv har dog en EN=4. Lavest Ellenberg N-værdi har arterne i den våde og den tørre type uden drift. Hvis driften fortsat ophører i sådanne våde områder, vil de lavtvoksende engarter forsvinde og blive erstattet af højt voksende mose arter. Som oftest øges Ellenbergværdien ved denne ændring af vegetationen. Højest Ellenberg N-værdi har de etablerede engarter i den nye eng (kulturmark).

Hvor der satses på naturpleje med afgræsning/slæt, skulle der gerne med tiden opnås et reduceret næringsindhold. Det viser sig dels ved at ruderat- og kulturarterne får mindre magt på området og at flere naturligt forekommende engarter indvandrer eller breder sig i området.